

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VIŠKE POSLOVNE ŠOLE
ANALIZA POSTOPKOV SKLENITVE LEASING POSLA

Ljubljana, julij 2022

MATEJ FILIPOVIĆ

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Matej Filipović, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Analiza postopkov sklenitve leasing posla, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem red. prof. dr. Markom Hočevarjem

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študenta: _____

KAZALO

UVOD	1
1 OPREDELITEV LEASINGA	1
1.1 Pojem leasinga.....	1
1.2 Zgodovina in razvoj leasinga	2
1.3 Vrste leasinga	4
1.3.1 Finančni leasing	4
1.3.2 Operativni leasing ali poslovni najem	5
1.4 Računovodski in davčni vidik leasinga	7
1.4.1 Računovodski vidik	7
1.4.2 Davčni vidik.....	8
2 POSTOPKI SKLENITVE LEASING POSLA ZA FIZIČNE OSEBE	9
2.1 Pogoji financiranja in postopek pridobivanja dokumentacije	9
2.2 Potrebna dokumentacija za leasing fizičnih oseb	9
2.3 Preverba politične izpostavljenosti oseb	10
2.3.1 Poizvedba SafeWatch e-NameChecker	12
2.4 Poizvedba SISBON	14
2.5 Kontrola dobaviteljev	15
2.5.1 Dobavitelji "missing trader"	16
2.6 Proces odobritve in sistem Scoring	17
2.7 Kontrola pogodb in plačilo dobavitelju	19
SKLEP	20
LITERATURA IN VIRI	21

KAZALO TABEL

Tabela 1: Razlike med finančnim in operativnim leasingom	7
Tabela 2: Računovodski vidik finančnega leasinga	8
Tabela 3: Računovodski vidik operativnega leasinga	8
Tabela 4: Seznam javnih funkcij politično izpostavljenih oseb	11
Tabela 5: Obrazec za kontrolo dobaviteljev	17

KAZALO SLIK

Slika 1: Primer poizvedbe SafeWatch e-NameChecker	13
Slika 2: Poizvedba SISBON o komitentu	15
Slika 3: Vnos dodatnih podatkov za Scoring	19
Slika 4: Kontrola pogodb v leasing sistemu	20

SEZNAM KRATIC

DDV – davek na dodano vrednost

DURS – Davčna uprava Republike Slovenije

PPDFT – preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma

SRS – Slovenski računovodski standardi

ZDA – Združene države Amerike

ZDDV-1 – Zakon o davku na dodano vrednost

ZlpS – Združenje leasing podjetij Slovenije

ZPPDFT-1 – Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma

UVOD

Zaradi čedalje večjih človeških potreb v današnjih časih smo priča nenehnim spremembam na trgu. Prilagoditev dinamičnosti trga sodi v sam vrh pomembnosti za zagotavljanje kakovosti življenja tako za posameznike kakor tudi za podjetja. Velika ponudba različnih oblik financiranja nam omogoča lažjo dostopnost do nakupa novih dobrin, bodisi za nujne življenjske, poslovne potrebe ali pa zgolj za uresničitev svojih dolgoletnih želja. Leasing je definitivno ena izmed oblik financiranja, ki je trenutno vodilna po dostopnosti in priljubljenosti predvsem zaradi mnogih fleksibilnosti, ki jih nudi kupcem.

Ker so zahteve strank vedno večje, sorazmerno s tem pa tudi ponudbe konkurence, se morajo podjetja izjemno hitro odzvati, v nasprotnem primeru jih današnji neizprosni trg kaznuje.

S povpraševanjem po leasing produktih so se ukvarjali že v preteklosti na področju različnih sektorjev – od letal, tovornjakov, nepremičnin in računalnikov (Jagersma & Sanders, 1996). To je bila nazorna ilustracija tega, kar bo beseda leasing pomenila v prihodnosti.

V prvem delu zaključne strokovne naloge so predstavljeni ključni pojmi za boljšo predstavo pomena leasinga, njegov razvoj skozi leta ter možnosti in načini financiranja, ki jih tovrsten produkt omogoča. Za lažjo predstavo so opisane tudi prvine leasinga z računovodskega in davčnega vidika.

Namen zaključne strokovne naloge je razširiti znanje na področju leasinga in na primeru opisa postopkov jasno opredeliti in prikazati, kako v zakulisju poteka celoten proces sklenitve leasing posla vse od samega začetka, ko stranka zaradi svojih potreb kontaktira leasing podjetje, vmesnih postopkov po oddelkih, pa vse do zaključka samega posla. Izvedba procesa je izjemno razgibana, zato morajo biti vanj vključeni vsi subjekti v leasing podjetju.

1 OPREDELITEV LEASINGA

1.1 Pojem leasinga

Izraz leasing je dobesedno težko prevesti. Beseda izhaja iz angleškega glagola »to lease«, ki ga v večini primerov tolmačimo kot zakup ali najem. Mnenja strokovnjakov so si glede opredelitve leasinga različna. Mnogi ga opisujejo kot zakupno ali najemno pogodbo, nekateri pa delijo mnenje, da je to posebna mešana pogodba sodobnega gospodarstva. Razlike pojmovanja leasinga se spreminjajo odvisno od namenov in potreb oziroma obravnave njegovih finančnih, ekonomskih, računovodskih in drugih vidikov (Gerbec & Košir, 1999).

Šuštar (1972) opisuje leasing kot substitucijo pomanjkanja kapitala in kot instrument sodobnega gospodarstva. Pripisuje mu pomen posebne oblike financiranja najemodajalnega posla, pri katerem leasingojemalec dobi od podjetja za leasing (leasingodajalca) potrebno stvar v zakup za določen čas.

Pri leasinskem razmerju velja, da leasingojemalec – uporabnik dejansko ne kupi predmeta leasinga, temveč s plačilom mesečnih obrokov ali najemnine leasingodajalcu »kupi« zgoľj uporabo le-tega. Ves čas trajanja pogodbe je pravni lastnik tega izdelka leasingodajalec (Gerbec & Košir, 1999). V primeru nespoštovanja pogodbe in neplačevanja obveznosti ima leasingodajalec vso pravico odvzeti in prodati predmet leasinga.

Bergant (2006) pravi, da leasing oziroma najem lahko obravnavamo z različnih vidikov, na primer:

- finančni vidik,
- ekonomski vidik,
- tehnično tehnološki vidik,
- razvojni vidik,
- organizacijski vidik,
- tržni vidik,
- ukrep izboljšanja poslovanja,
- dejavnost dajanja v najem.

Leasing bi torej lahko opisali kot fleksibilno obliko financiranja, pri kateri leasingojemalec kot pravna ali fizična oseba na svojo željo s strani leasingodajalca za osebne ali poslovne namene dobi v uporabo predmet financiranja za določeno časovno obdobje.

1.2 Zgodovina in razvoj leasinga

Gerbec in Košir (1999) začetke leasinga in njegove prve oblike pripisujeta že več kot 2000 let pred našim štetjem v čase tedanje Sumerije predvsem v poslovanju z izmenjavo orodij in kmetijskih potrebščin. Kasneje v obdobju Rimskega imperija prihaja tudi že do razčlenitve leasinga na finančni in operativni najem. Pri starih Grkih pa je bil izjemno pogost leasing nepremičnin, v večini rudnikov srebra. Leasing se je v 18. in 19. stoletju rapidno povzpenjal tudi v Združenih državah Amerike (v nadaljevanju ZDA), z razvojem in potrebami trga pa so se začeli pojavljati tudi novi predmeti leasinga. Trgovalo se je s kopenskimi prevoznimi sredstvi, vagoni in plovili. Dokončno pa se je v ZDA ideja leasinga uveljavila z ustanovitvijo podjetja The Bell Telephone System, ki je družbo oskrbovalo z izposojjo telekomunikacijskih aparatov (Gerbec & Košir, 1999).

V dvajsetih letih prejšnjega stoletja so v ZDA prodajalci iskali čedalje več novih načinov za prodajo svoje opreme, kar je botrovalo k novi evoluciji leasinga. Predmeti leasinga so bili promovirani z raznimi oglasi, s pomočjo katerih so se nato s popusti prodali bankam in različnim finančnim podjetjem. Ker je druga svetovna vojna povzročila veliko škodo ekonomiji, so mnoga podjetja morala najti alternativne rešitve za povrnitev kapitala s čim manj vloška. Z majhnimi vložki so vlagali v opremo za proizvodnjo, ki po koncu vojne ni bila več uporabna. Leta 1954 je US Leasing Corporation postalo prvo podjetje, ki je sklepalo leasing pogodbe na način, ki je še danes najbolj običajen. Skupki ekonomskih sprememb,

spremenbe davčnih zakonov, spremenbe računovodskih standardov in strukture leasinga šestdesetih, sedemdesetih in osemdesetih let 20. stoletja so naredile leasing industrijo čedalje bolj prilagodljivo in raznovrstno (Puškarić, 2008).

Rast leasing trga v Evropi se je zares začela pred približno petdesetimi leti. Evropski dobavitelji so »produkt« uvažali iz ZDA, zato je bila uvedba leasinga v Evropi obravnavana kot neka vrsta imitacije in ne inovacije. V tem času je bil na področju stare celine še povsem na začetku svojega življenjskega cikla in je na ta način trgu ponujal še ogromno priložnosti za rast. V Evropi se je leasing sprva uporabljal predvsem kot dopolnilni finančni instrument. Služil je kot zapolnitev vrzeli v obstoječi finančni ponudbi, ki so bile pogosto v pomoč podjetjem, ki niso imela finančne moči, da bi pokrila vse lastne potrebe. Prispeval je k razširitvi finančnih podjetij, ki so delovala na trgu (Jagersma & Sanders, 1996).

Gerbec in Košir (1999) v zgodnjih letih 20. stoletja tovarno Peko iz Tržiča navajata kot podjetje, ki je imelo med prvimi dokumentirane oblike leasinga na prostoru Slovenije. Več kot 100 različnih pogodb so sklenili za najem čevljarских strojev. Sodelovali so predvsem z avstrijskimi in nemškimi podjetji. Na področju nekdane Jugoslavije sta se v drugi polovici 20. stoletja močno razvijala leasing elektronske opreme (računalniki) in leasing letal, ki ju je kasneje onemogočila Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o začasnem uvozu blaga.

Na začetku samostojne Slovenije sodelovanja med posameznimi leasinskimi podjetji ni bilo. Slednje se je pričelo leta 1993 z ustanovitvijo Združenja leasing podjetij Slovenije (v nadaljevanju ZlpS). Vanj so bila vključena zgolj podjetja, ki so imela registrirane leasinske dejavnosti in so sprejela statut in ostale akte ZlpS (Gerbec & Košir, 1999).

Kasneje je bilo zgoraj omenjeno združenje ukinjeno. Nov odbor za leasing sektor je bil ustanovljen znotraj Združenja bank Slovenije, ki je danes kot eden izmed članov Leaseurope dobro zaznamovan znotraj Evrope.

Uveljavljanje leasinga v Sloveniji je bilo zaznamovano skozi tri obdobja. V prvem obdobju so bile vse transakcije dvojno ali celo trojno obdavčene. V drugem obdobju je davek na dodano vrednost (v nadaljevanju DDV) »umaknil« nepotrebno dvojno obdavčevanje. Obdavčene so bile obresti, zato so stranke poleg obresti plačevale še DDV. S spremembami Zakona o davku na dodano vrednost (ZDDV-1), Ur. l. RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12, 86/14, 90/15, 77/18, 59/19, 72/19, 196/21 – ZDOsk, 3/22 in 29/22 – ZUOPDCE, pa se začne tretje obdobje. Pri leasingu se obresti niso več obdavčevale. Ta sprememba je botrovala leasingu k enakovrednemu položaju na slovenskem finančnem trgu in mu omogočila hiter razvoj (Slonep, 2009a).

1.3 Vrste leasinga

V zadnjih letih trg leasinga v Sloveniji doživlja razcvet. Leasing podjetja se zaradi svoje prilagodljivosti izjemno hitro odzivajo na trg, njegove spremembe in na povpraševanje po produktih. Zato se produkti leasinskih hiš hitro spreminjajo glede na povpraševanje (Može, 2008).

Tako v teoriji kot tudi v praksi obstaja mnogo različnih razlag in opredelitev leasinga. V mednarodnih računovodskih standardih je razvrstitev opredeljena na finančni in operativni leasing (Zupan, 2010).

Gerbec in Košir (1999) navajata, da so posebnosti leasinskih poslov vezane na različne izvajalce poslov in njihovo lokacijo, različne skupine uporabnikov, različne vrste predmetov financiranja, obseg poslov itd. Če se lotimo malce obsežnejših razvrstitev posla, bi jih razdelili glede na (Slonep, 2007):

- Položaj leasingojemalca: poznamo finančni in operativni leasing – najbolj standardna delitev (v nadaljevanju jo bomo opisali bolj podrobno).
- Odnos oziroma status leasingodajalca: leasing delimo na direktni (neposredni) in indirektni (posredni). Pri neposrednem gre za obliko, kjer dobi stranka predmet financiranja od proizvajalca brez posredovanja tretje osebe, financerja. Posredni leasing, ki poteka preko specializiranih družb, pa je danes praktično edina prevladujoča oblika tega posla.
- Obdobje trajanja: poznamo kratkoročni (do 3 leta), srednjeročni (3–5 let) in dolgoročni leasing (nad 5 let).
- Predmet financiranja: leasing potrošnih dobrin (avtomobil, motorno vozilo), leasing investicijskih premičnin (stroji, gradbena mehanizacija, oprema), leasing nepremičnin (zgradbe in zemljišča).
- Učinek na prodajo: prodaj in zakupi (»sale and lease back«). Podjetje ali fizična oseba leasingodajalcu proda predmet financiranja in ga takoj dobi nazaj v obliki finančnega leasinga. Podjetje tako pridobi tekoča likvidna sredstva, sredstva za nove naložbe in se razbremeni prezadolženosti.

1.3.1 Finančni leasing

Leasing oziroma najem, pri katerem ob podpisu pogodbe na leasingojemalca preidejo vsa pomembna tveganja in koristi, ki so povezana s predmetom financiranja, imenujemo finančni leasing. Slednji med financiranjem postane ekonomski, ne pa tudi pravni lastnik predmeta. Pravni lastnik postane po izpolnitvi vseh pogodbenih obveznosti in poplačilu vseh terjatev. V teoriji se ta oblika leasinga uporablja takrat, ko leasingojemalec pričakuje, da se cena predmeta leasinga ne bo bistveno spremenila, prav tako ne njegova zastarelost iz tehnološkega vidika (Može, 2008).

Mnogi strokovnjaki finančni leasing primerjajo z dolgoročnim kreditom. Predstavljajo ga kot finančno operacijo, izpeljano s finančnimi sredstvi preko finančnih organizacij med leasingojemalcem in leasingodajalcem, ki traja vso dobo predmeta financiranja (Petrovčič, 2021).

V kolikor leasingojemalec ne izpolnjuje svojih obveznosti, lahko leasingodajalec v takem primeru prekine pogodbo. Pri tej obliki financiranja predmeta leasinga ni mogoče vrniti. Tveganje možnega uničenja predmeta prevzame nase leasingojemalec, na katerega so prenesene tudi vse pravice, ki izhajajo iz naslova popravil, garancij, raznih okvar itd. (Zupan, 2010).

Med oblike finančnega leasinga uvrščamo tudi finančni leasing s preostankom vrednosti oziroma z dodatnim obrokom. Uporablja se predvsem takrat, kadar leasingojemalec ob uporabi predmeta leasinga želi plačevati nižje obroke. Slednji so nižji zaradi odplačevanja manjšega dela glavnice. Na ta način se predmet financira nekoliko počasneje, preplačilo in skupna vrednost leasinga pa sta nekoliko višja kot pri običajnem finančnem leasingu.

Glavne prednosti finančnega leasinga s strani leasingojemalca so:

- hitri in enostavni postopki odobritev,
- enakost in predvidljivost mesečnih obrokov,
- pravica uporabe predmeta financiranja takoj ob podpisu pogodbe.

Kot ključne slabosti pa bi lahko opredelili:

- dolžnost plačevanja obrokov za leasing kljub morebitnemu uničenju ali izgubi predmeta financiranja,
- predčasno odplačilo predmeta financiranja v primeru neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti,
- dodatni stroški pri spremembah pogodbenih pogojev.

Gre za najbolj pogosto in priljubljeno obliko leasinga tako v Sloveniji kot tudi v svetu. Takšen način financiranja uporabljajo tako fizične kot tudi pravne osebe. Najpogostejši so finančni leasing osebnih in tovornih vozil, opreme in delovnih strojev.

1.3.2 Operativni leasing ali poslovni najem

Operativni leasing je oblika leasinga, ki je največkrat v uporabi takrat, kadar stranka prednost daje uporabi predmeta leasinga pred njegovim dejanskim nakupom. Leasingojemalec ima pravico do uporabe predmeta financiranja, po izpolnitvi pogodbenih obveznosti pa nima pravice do lastništva le-tega.

Pri poslovnem najemu stroški predmeta financiranja niso celotno odplačani z obroki leasingojemalca, kajti obdobje odplačevanja leasinga je v tem primeru krajše od uporabne

življenjske dobe predmeta financiranja. V Slovenskih računovodskih standardih (v nadaljevanju SRS) je operativni leasing definiran kot »vsak najem, ki ni finančni najem«. Ta vrsta leasinga je primerna predvsem za stranke, ki jih zanima uporaba predmeta financiranja zgolj za krajše obdobje (Može, 2008).

Pogodbe poslovnega najema so v večji meri kratkoročne, čas njihovega trajanja ni odvisen od nabavne cene predmeta, kakor tudi ne od njegove amortizacije. Plačilo za tveganja vključuje najemnina, ki je zaradi tega tudi nekoliko višja. Nekateri operativni leasing opisujejo kot amortizacijsko pogodbo, kajti v času trajanja pogodbe leasingodajalec amortizira zgolj del svojih stroškov dane investicije (Petrovčič, 2021).

Možnost preklica pogodbe, ki je določen z odpovednim rokom, uporabniku leasinga daje veliko več svobode. Doba financiranja se določa glede na predmet financiranja. Po izračunu bonitete leasingojemalca se na osnovi tega določi polog. Stroške zavarovanja in vzdrževanj predmeta financiranja v največji meri nosi leasingodajalec. Leasingojemalec se po dogovoru lahko odloči, da bo vse svoje stroške prevzel nase ali pa bo z višjim mesečnim obrokom najema to prepustil leasingodajalcu. V tem primeru so vsi stroški, povezani z nakupom, registracijo, servisi ali morebitnimi okvarami, skrb leasingodajalca. V Sloveniji se za poslovni najem v največji meri odločajo podjetja in samostojni podjetniki, kajti predmet financiranja uporabljajo za točno določeno obdobje vnaprej (Slonep, 2009b).

Glavne prednosti operativnega leasinga s strani leasingojemalca:

- predvidljivost mesečnih najemnin,
- predmet najema ne obremenjuje bilance podjetja,
- po izteku pogodbe ima leasingojemalec možnost odkupa predmeta financiranja, možnost vrnitve ali podaljšanja najema.

Ključne slabosti operativnega leasinga:

- presežek dovoljenega števila prevoženih kilometrov lahko prinese visoke dodatne stroške,
- »velika varnost« in zavarovanje s pogodbo s strani leasingodajalca lahko pomeni možnost izkoriščanja položaja (Zupan, 2010),
- vrnitev predmeta leasinga v ustrezni ohranjenosti kot dokazilo korektne uporabe. V primeru slabše ohranjenosti se lahko pojavijo dodatni stroški popravil (Bergant, 2006).

Na trgu ima finančni leasing veliko vidnejšo vlogo kot operativni leasing.

Temeljna razlika med finančnim in operativnim leasingom (poslovnim najemom) je torej prenos lastništva. Pri finančnem leasingu po poteku obdobja leasing pogodbe leasingojemalec postane pravni lastnik predmeta leasinga. Pri poslovnem najemu pa po poteku obdobja leasing pogodbe lastnik predmeta leasinga ostane leasingodajalec. Prav tako pri poslovnem najemu leasingodajalec nosi vse stroške vzdrževanja predmeta leasinga. Pri

finančnem leasingu pa vse stroške pokriva leasingojemalec. V praksi lahko torej finančni leasing primerjamo z dolgoročnim kreditom, poslovni najem pa lahko opredelimo kot najem blaga na dolgi rok (Kunstek, 2016).

Nekaj ključnih razlik je predstavljenih v tabeli 1.

Tabela 1: Razlike med finančnim in operativnim leasingom

Finančni leasing	Operativni leasing
Najemno obdobje pokriva večji del dobe koristnosti predmeta najema.	Najemno obdobje pokriva krajši del dobe koristnosti predmeta najema.
Pogodbe ni mogoče odpovedati oziroma mora leasingojemalec ob predčasni prekinitvi plačati sedanjo vrednost še neplačanih obrokov. Vzdrževanje, popravila in zavarovanje krije leasingojemalec.	Pogodbo je mogoče odpovedati brez večjih posledic za najemnika. Najemodajalec lahko vključi v pogodbo tudi določila o popravilih, vzdrževanju in zavarovanju.
Leasingojemalec nosi tveganja, povezana z lastništvom, to so izguba, zastarelost, višina preostale vrednosti.	Vsa tveganja, povezana z lastništvom, ostanejo pri najemodajalcu. Prodaja predmeta najema je v rokah najemodajalca.
Večji del iztržka od morebitne prodaje predmeta leasinga pripada leasingojemalcu.	Iztržek od prodaje predmeta najema je izključno leasingodajalčev.

Vir: Može (2008, str. 52).

1.4 Računovodski in davčni vidik leasinga

1.4.1 Računovodski vidik

Računovodski izkazi služijo k čim bolj verodostojnemu in jasnemu prikazu aktivne ter pasivne strani v bilancah stanja in uspeha podjetij. V različnih državah je leasing obravnavan na svoj način glede pravnega, računovodskega in davčnega vidika. Pri opredelitvah glede vidikov je treba upoštevati različne potrebe različnih uporabnikov, ki uporabljajo računovodske informacije (lastniki, leasingojemalci, leasingodajalci, državni organi itd.), katerih mnenja in interesi si pogosto nasprotujejo (Gerbec & Košir, 1999).

V skladu s spremenjenimi SRS se od 1. 1. 2019 računovodski vidik med finančnim leasingom in poslovnim najemom ne razlikuje. Izkazujemo ju kot pravico do uporabe najetega predmeta leasinga. Slednja se amortizira, najemnina pa ni opredeljena kot strošek najema. V to pa niso vključeni najemi majhnih vrednosti in kratkotrajni najemi, kjer so najemodajalci mikro ali majhne organizacije. Ti so omejeni na vrednost do 10.000 evrov, upošteva pa se vrednost novega sredstva. Sredstvo v tem primeru ni nujno evidentirano med osnovnimi sredstvi, podjetje lahko pripozna stroške najemnin (DaRa, 2019).

Opredmeteno osnovno sredstvo leasingojemalcu oziroma najemniku predstavlja obveznost iz najema kakor tudi pravico do uporabe predmeta. Upošteva se kot sestavni del

opredmetenih osnovnih sredstev, prikazujemo pa ga ločeno od ostalih opredmetenih osnovnih sredstev istih vrst.

Primeri knjiženja finančnega in operativnega leasinga sta prikazana v tabeli 2 in 3.

Tabela 2: Računovodski vidik finančnega leasinga

	Lastništvo nad predmetom leasinga	Riziki v povezavi s predmetom leasinga	Osnovna sredstva	Amortizacija	Investicijska olajšava	Knjiženje
Leasingojemalec		✓	✓	✓	✓	Stroški: Amortizacija in obresti
Leasingodajalec	✓					

Vir: lastno delo.

Tabela 3: Računovodski vidik operativnega leasinga

	Lastništvo nad predmetom leasinga	Riziki v povezavi s predmetom leasinga	Osnovna sredstva	Amortizacija	Investicijska olajšava	Knjiženje – stroški
Najemojemalec						Celotni obrok/najemnina
Najemodajalec	✓	✓	✓	✓	✓	

Vir: lastno delo.

1.4.2 Davčni vidik

Izročitev blaga pri finančnem leasingu se v skladu s 6. členom ZDDV-1 obravnava kot dobava blaga (Kunšek, 2014).

Obračun DDV v leasing poslu je drugačen za fizične in pravne osebe. Pri pravnih osebah, ki so davčni zavezanci, je velikokrat olajševalna okoliščina ta, da obroke za predmet leasinga v bilancah lahko predstavljajo kot stroške. Obračuni se razlikujejo glede na posamezen predmet leasing pogodbe, za katere veljajo različne kalkulacije pri leasing podjetjih. Fizične osebe pri obračunu vstopnega DDV nimajo enakih zakonskih pravic kot pravne osebe pri obračunu vstopnega DDV.

Za finančni leasing velja, da se ob prehodu lastništva za predmet leasinga s plačilom zadnjega obroka DDV obračuna takoj, in sicer od celotne vrednosti blaga oziroma predmeta leasinga. Pri poslovnem najemu pa je treba ravnati skladno z določbami ZDDV-1, ki se nanašajo na opravljene storitve. Storitve najema so večinoma opravljene mesečno, zato je

tudi obračun DDV treba obračunavati mesečno. Obračunamo ga od davčne osnove, ki je enaka vrednosti najema (Kunšek, 2016).

Zaradi pogostih ugotavljanj neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti velikokrat prihaja do predčasnih prekinitev pogodb finančnega leasinga. V tem primeru velja, da lahko leasingodajalec zaseže predmet leasinga, ker mu leasingojemalec dolguje že zapadle obroke z obrestmi, stroške zasega, skladiščenja in prodaje ter sedanjo vrednost nezapadlih obrokov, ki je zmanjšana za prodajno ceno zaseženega predmeta leasinga (Kunšek, 2014).

Leasingodajalec lahko v skladu s pojasnilom Davčne uprave Republike Slovenije (v nadaljevanju DURS) št. 4230-156526/2014-2 v primeru prekinitve pogodbe o finančnem leasingu, v kolikor leasingojemalec vrne predmet leasinga, zmanjša osnovo za DDV in obračunani DDV, če je leasingojemalec pisno obveščen o znesku DDV, do katerega leasingojemalec nima pravice do odbitka.

Če se pogodba za leasing prekine, ob tem pa je predmet leasinga vrnjen, velja, da vrednost do trenutka prekinitve pogodbe in njenih nezapadlih obrokov ni predmet DDV. V nasprotnem primeru, ko kljub prekinitvi pogodbe predmet leasinga ni vrnjen, pa sedanja vrednost do prekinitve pogodbe in njenih nezapadlih obrokov predstavlja predmet DDV. Od vsake posamezne pogodbe posebej je odvisno, kolikšen je ta del (Kunšek, 2014).

2 POSTOPKI SKLENITVE LEASING POSLA ZA FIZIČNE OSEBE

2.1 Pogoji financiranja in postopek pridobivanja dokumentacije

V večini leasing podjetij so si pri pogojih za sklenitev posla enotni. Zgornja meja dobe financiranja je določena za obdobje največ 7 let, najnižja stopnja lastne udeležbe oziroma pologa pa je določena pri približno 20 %. Seveda sta omenjena podatka lahko tudi malce bolj fleksibilna glede na vrsto leasingojemalca (fizična ali pravna oseba), vrednost omenjenega predmeta nakupa in njegove starosti. Pri samem začetku sklepanja posla mora potencialni leasingojemalec podjetju za leasing priložiti vso potrebno dokumentacijo, ki je od njega zahtevana.

Prvi korak pri postopku financiranja je ta, da stranka, ki želi skleniti leasing posel, kontaktira leasing hišo sama ali pa preko dobavitelja, ki bo prodajalec predmeta leasinga. Proces se začne, ko stranka predloži zahtevano dokumentacijo.

2.2 Potrebna dokumentacija za leasing fizičnih oseb

Svetovalcu za leasing mora fizična oseba priložiti zahtevek za odobritev financiranja za fizične osebe, kopijo osebnega dokumenta (osebna izkaznica, potni list ali novo voziško dovoljenje), podatek o davčni številki, podatek o številki transakcijskega/osebnega računa

in kopijo plačilnih list za zadnje tri mesece ali bančne izpiske za zadnje tri mesece. Pri izjemah z visokim pologom zadostuje tudi kopija zadnje plačilne liste in bančni izpisek za zadnji mesec. Predračun za predmet leasinga pa mora biti svetovalcu za leasing poslan s strani dobavitelja, naslovljen mora biti na leasing podjetje.

V primeru, da je prosilec za financiranje upokojena oseba, pa je razlika ta, da mora poleg zgoraj omenjene dokumentacije namesto kopije zadnjih treh plačilnih list priložiti kopijo zadnjih treh izpiskov iz Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ali bančne izpiske za zadnje tri mesece.

Nekaj več sprememb obstaja pri fizičnih osebah, ki so kmetovalci. Namesto kopije zadnjih treh plačilnih list in kopije bančnih izpiskov za zadnje tri mesece morajo priložiti:

- kumulativen bančni izpis prometa na transakcijskem/osebнем računu za zadnjih 12 mesecev,
- kopijo odločbe o statusu kmeta ali potrdilo o prejetih subvencijah,
- zemljiškoknjižni izpisek, obvestilo o katastrskem dohodku ali potrdilo o prilivih iz naslova kmetijstva.

Po prejeti potrebni dokumentaciji svetovalec za leasing vnese stranko v sistem po vseh zahtevanih parametrih.

2.3 Preverba politične izpostavljenosti oseb

Zakon o preprečevanju pranja denarja (ZPPDFT-1), Ur. l. RS, št. 68/16 in 81/19, ki je stopil v veljavo dne 19. 11. 2016, je prinesel novost na področju politično izpostavljenih oseb v smislu širitve pojma politično izpostavljene osebe. Kot politično izpostavljene osebe se štejejo tako domače kot tudi tuje politično izpostavljene osebe (Gov.si, 2016).

Politično izpostavljena oseba je vsaka fizična oseba, vključno z ožjimi družinskimi člani in ožjimi sodelavci, ki deluje ali je v zadnjem letu delovala na vidnem javnem položaju v državi članici ali tretji državi.

Ožji družinski člani politično izpostavljene osebe so: zakonec ali zunajzakonski partner, starši, bratje in sestre ter otroci in njihovi zakonci ali zunajzakonski partnerji.

Ožji sodelavec politično izpostavljene osebe je vsaka fizična oseba, za katero je znano, da je skupaj dejanski lastnik ali da ima kakršne koli druge tesne poslovne odnose s politično izpostavljeno osebo. Ožji sodelavec je tudi fizična oseba, ki je edini dejanski lastnik poslovnega subjekta ali podobnega pravnega subjekta tujega prava, za katerega je znano, da je bil ustanovljen v dejansko korist politično izpostavljene osebe (Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-2), Ur. l. RS, št. 48/22).

Stranka in njeni ožji družinski člani ter ožji sodelavci obdržijo status politično izpostavljene osebe v času trajanja vseh njihovih javnih funkcij in eno leto po prenehanju njihovih funkcij.

Svetovalec za leasing, ki vodi sklepanje posla, mora o vsaki stranki, ki izjavi, da je politično izpostavljena oseba, obvestiti oddelek za skladnosti in nato pridobiti ustrezno dokumentacijo za nadaljevanje posla.

Spodaj v tabeli 4 je prikazan seznam politično izpostavljenih oseb v Republiki Sloveniji in v tujini.

Tabela 4: Seznam javnih funkcij politično izpostavljenih oseb

Domače politično izpostavljene osebe	Tuje politično izpostavljene osebe
	– Kralji oz. kraljice, principi oz. princeze – Svetovalec kralja oz. kraljice
– Voditelji in voditeljice držav, predsedniki in predsednice vlad, ministri in njihovi namestniki ter pomočniki – Svetovalec predsednika oz. predsednice vlade – Predstojniki vladnih služb in državni sekretarji na posameznih ministrstvih (povezani s predsednikom vlade) se štejejo kot ožji sodelavci	– Voditelji in voditeljice držav, predsedniki in predsednice vlad, ministri in njihovi namestniki ter pomočniki – Svetovalec predsednika oz. predsednice vlade
– Člani evropske komisije	– Člani evropske komisije
– Izvoljeni predstavniki zakonodajnih teles (poslanci državnega zbora, člani državnega sveta, člani evropskega parlamenta)	– Izvoljeni predstavniki zakonodajnih teles (člani parlamenta države, člani evropskega parlamenta, npr. poslanci) – Člani senata – Državni guverner, predsednik regije – Prefekt
– Člani in članice vrhovnih in ustavnih sodišč ter drugih sodnih organov na visoki ravni, zoper odločitve katerih, razen v izjemnih primerih, ni mogoče uporabiti rednih ali izrednih pravnih sredstev	– Člani in članice vrhovnih in ustavnih sodišč ter drugih sodnih organov na visoki ravni, zoper odločitve katerih, razen v izjemnih primerih, ni mogoče uporabiti rednih ali izrednih pravnih sredstev
– Predsednik oz. predsednica računskega sodišča – Namestnik predsednika računskega sodišča se šteje kot ožji sodelavec računskega sodišča	– Člani in članice računskih sodišč in revizijskih sodišč
– Člani sveta Banke Slovenije	– Direktorji in člani svetov centralnih bank
– Predsednik politične stranke – Člani izvršilnega organa politične stranke (štejejo se kot ožji sodelavci predsednika stranke)	– Predsednik in podpredsednik politične stranke
– Vodje diplomatskih predstavništev in konzulatov, vodje predstavništev mednarodnih organizacij in njihovi namestniki ter visoki častniki in častnice Slovenske vojske	– Veleposlaniki, veleposlanice in njihovi namestniki, odpravniki oziroma odpravnice poslov, konzuli (razen častni), vodje predstavništev mednarodnih organizacij in njihovi namestniki ter visoki častniki oziroma častnice oboroženih sil

se nadaljuje

Tabela 4: Seznam javnih funkcij politično izpostavljenih oseb (nad.)

Domače politično izpostavljene osebe	Tuje politično izpostavljene osebe
	– Kralji oz. kraljice, principi oz. princeze – Svetovalec kralja oz. kraljice
– Predsedniki in člani oziroma članice upravnih ali nadzornih organov podjetij, ki so v večinski lasti države (Slovenska odškodninska družba, Kapitalska družba, Slovenski državni holding, ELES, Družba za upravljanje terjatev bank ...)	– Predsedniki in člani oziroma članice upravnih ali nadzornih organov podjetij, ki so v večinski lasti države
– Predstojniki organov mednarodnih organizacij (na primer predsedniki, generalni sekretarji, direktorji, sodniki), njihovi namestniki in člani vodstvenih organov ali nosilci enakovrednih funkcij v mednarodnih organizacijah	– Predstojniki mednarodnih javnih institucij (na primer predsedniki, generalni sekretarji, direktorji, sodniki), njihovi namestniki in člani vodstvenih organov ali nosilci enakovrednih funkcij v mednarodnih organizacijah
	– Vodje nevladnih organizacij ali mednarodnih organizacij z javno vlogo oziroma vplivom

Prirejeno po ZPPDFT-1.

2.3.1 Poizvedba SafeWatch e-NameChecker

ZPPDFT-1 leasing družbam kot zavezancem v okviru pregleda strank nalaga obveznost ugotavljanja politične izpostavljenosti oseb in v povezavi s tem izvajanje dodatnih ukrepov pri spremljanju politično izpostavljenih strank in izvajanju poglobljenega pregleda.

Zakon o omejevalnih ukrepih in sankcijska politika ter politika preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (v nadaljevanju PPFT) navajata prepoved sklenitve oziroma nadaljevanje poslovnega razmerja ali izvedbe transakcije z osebo, ki se nahaja na seznamu oseb (fizičnih pravnih in drugih subjektov), zoper katere so uvedene mednarodne sankcije, embargi in omejevalni ukrepi Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov, Evropske unije ali ZDA – pogovorno jih poznamo tudi kot črne liste.

V ta namen obstaja aplikacija SafeWatch e-NameChecker, ki zagotavlja preverjanje tako na seznamu politično izpostavljenih oseb kakor tudi na seznamih mednarodnih sankcij, embargov in omejevalnih ukrepov. Aplikacija deluje v realnem času za poizvedbe oseb, ki se nahajajo na seznamu, zoper katere so uvedene mednarodne sankcije in omejevalni ukrepi. Vsi omenjeni seznam se redno posodablja. Skrbnik stranke mora v okviru pregleda stranke v aplikaciji za stranke fizične osebe preveriti:

- ime in priimek: stranke ali potencialne stranke fizične osebe, ime in priimek vseh njenih zakonitih zastopnikov, skrbnikov ali pooblaščenih oseb.

Možni rezultati poizvedbe iz aplikacije:

PRIMER 1: ime in priimek oz. naziv stranke se ne nahaja na nobenem od seznamov. V tem primeru se lahko postopek nadaljuje. Nazoren primer takšne poizvedbe prikazuje slika 1.

PRIMER 2: ime in priimek oz. naziv stranke se nahaja na enem ali več seznamov, vendar gre le za delno ujemanje (del imena ali del priimka):

- v tem primeru je treba natisniti rezultat poizvedbe in za mnenje zaprositi pooblašcene osebe za PPDFT,
- v kolikor gre za očiten primer ne-relevantnega zadetka (npr. Arabske države, Bližnji vzhod ...) se mora to zapisati kot opombo na izpisu.

PRIMER 3: ime in priimek (naziv) stranke osebe se nahaja na enem ali več seznamov:

- v tem primeru mora skrbnik zaustaviti sklepanje poslovnega razmerja s stranko (če je na črni listi) in zaprositi za mnenje pooblašчено osebo za PPDFT.

Slika 1: Primer poizvedbe SafeWatch e-NameChecker

The screenshot displays the 'Vnos iskalnih parametrov' (Search parameter entry) form and the 'Rezultat' (Result) section. The search parameters are: 'Ime/naziv podjetja/BIC/naziv ladje' (Company name/BIC/ship name) set to 'MATEJ', 'Priimek' (Surname) set to 'FILIPOVIČ', and 'Datum rojstva' (Date of birth) with a calendar icon. Below the form are buttons for 'Zapri' (Close), 'Natisni' (Print), and 'Išči' (Search). The 'Rezultat' section shows a summary: 'Povzetek Poizvedba (MATEJ FILIPOVIČ) ni vrnila podatkov!' (Summary: Search (MATEJ FILIPOVIČ) did not return data!). It then displays two empty result tables: 'Črna lista' (Black list) and 'PIO' (PIO), both showing 'Število zadetkov' (Number of hits) as 0 and 'Ni podatkov v tabeli' (No data in table). At the bottom right, a footer note states: 'Poizvedba (MATEJ FILIPOVIČ) ni vrnila podatkov!' (Search (MATEJ FILIPOVIČ) did not return data!).

Vir: lastno delo.

2.4 Poizvedba SISBON

Informacijski sistem SISBON je baza podatkov o komitentih – fizičnih osebah uporabnic sistema SISBON, ustanovljena z namenom upravljanja s kreditnim tveganjem bank, hranilnic in drugih dajalcev kreditov, katerega bistvo je zagotoviti v čim večji meri odgovorno kreditiranje in preprečevanje prevelikega zadolževanja posameznikov in skladno izpolnjevanje pogodbenih obveznosti. Ključni del baze podatkov so matični podatki o komitentih, poslih in dogodkih. Podatki o poizvedbah obsegajo celotno zgodovino poizvedb uporabnikov in komitentov v bazi SISBON. Vsak uporabnik sistema ima torej pravico urejati samo svoje podatke za komitente, ki so pri njej sklenili posel, vpogled pa ima lahko tudi v podatke o poslih komitenta pri vseh uporabnikih sistema, pri čemer pa podatka o tem, pri katerem uporabniku sistema SISBON je bil posamezen posel sklenjen, ne vidi (Banka Slovenije, brez datuma a).

V vsakem podjetju je s strani vodje določen generalni skrbnik in namestnik generalnega skrbnika za pooblastila SISBON. Pri upravljalcu deluje vselej generalni skrbnik, ki na predlog uporabnika SISBON dodeljuje pravice skrbniku in njegovemu namestniku, ti pa podeljujejo pooblastila za delo v sistemu SISBON svojim sodelavcem – pooblaščenim osebam. Vrste pooblastil pri uporabnikih SISBON so sledeče:

- generalni skrbnik pri uporabniku SISBON,
- pooblaščen oseba z večjimi pooblastili,
- pooblaščen oseba z manjšimi pooblastili,
- pooblaščen oseba za urejanje pooblastil,
- pooblaščen oseba – informator,
- pooblaščen oseba – operater IT,
- pooblaščen oseba za urejanje reklamacij.

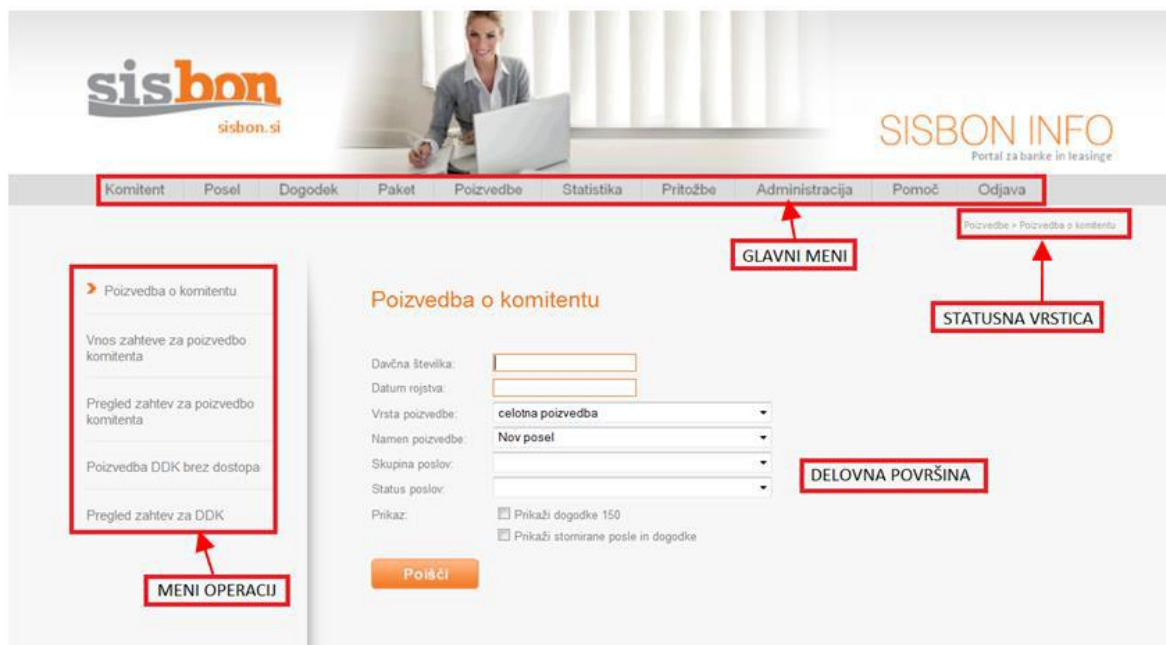
Leasing podjetje mora vselej poročati izpostavo fizičnih oseb. Na dnevnem nivoju za posle, ki so bili sklenjeni ali preklicani pretekli dan, na mesečnem nivoju za posle, ki so sklenjeni na novo (finančni leasing ali avtomobilski kredit), zapadli dolg in stanje neodplačanega dela glavnice. Vsi zapisi dogodkov po posameznem poslu se v aplikaciji SISBON hranijo štiri leta. To pomeni, da bo v primeru enkratnega poročanja o negativnem dogodku sistem SISBON ta dogodek izkazoval še štiri leta po prenehanju obveznosti. Negativni dogodki so izrednega pomena pri odobravanju leasing posla. Negativni dogodek lahko pomeni zamude na obstoječih kreditnih pogodbah, dolgove ali morebitne izterjave.

Pooblaščen oseba v leasing podjetju lahko poizvedbo o posameznem komitentu opravi le na osnovi utemeljenih razlogov, kot so:

- sklenitve novega posla,
- spremembe podatkov za posle oziroma sprememba matičnih podatkov komitenta,
- izterjave dolga,
- reklamacije komitenta o podatkih, ki jih je uporabnik sistema posredoval,

- razlogi iz naslova revizij.

Slika 2: Poizvedba SISBON o komitentu

Prirejeno po Banka Slovenije (brez datuma b).

Pri pravih poizvedovanjih, ki so prikazana na sliki 2, velja, da mora pooblaščen oseb za poizvedbo v sistem vpisati davčno številko komitent v kombinaciji z rojstnim datumom oziroma imenom in priimkom. V sistemu leasing pooblaščen oseb tako pogleda vse stanovanjske kredite, navadne kredite in morebitna poročila, ki jih ima fizična oseb (Banka Slovenije, brez datuma b).

2.5 Kontrola dobaviteljev

Sklepanje poslov z »neznanimi« dobavitelji je s finančnega vidika lahko enako nevarno kot sklepanje z leasingojemalci, za katere niso bili pridobljeni podatki o njihovi sposobnosti poravnavanja dolga ob zapadlosti oz. likvidnosti. Iz tega razloga je treba natančno preverjanje naslednjih dobaviteljev:

- novih dobaviteljev, s katerimi leasing podjetje še ni sklenilo nobenega posla,
- obstoječih dobaviteljev, s katerimi v zadnjih šestih mesecih podjetje ni sklenilo nobenega posla,
- dobaviteljev, ki še ne poslujejo celo poslovno leto,
- dobaviteljev, katerih lastništvo ali zastopnik se je v zadnjem letu enkrat ali večkrat spremenil,
- dobaviteljev specifične opreme in opreme z daljšim rokom dobave.

Svetovalec za leasing dobavitelje preveri na sledeče načine:

- pridobitev razpoložljivih informacij iz dostopnih baz podatkov o dosedanjem poslovanju dobaviteljev (AJPES – Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, GVIn),
- pridobitev bonitetnega poročila tuje bonitetne hiše, v kolikor gre za tujega dobavitelja,
- pridobitev informacije o plačanih davkih pri javno dostopnih podatkih DURS.

2.5.1 Dobavitelji »missing trader«

Neplačujoči gospodarski subjekti oziroma »missing traderji« so družbe, registrirane kot davčni zavezanci za DDV, ki z namenom goljufanja brez plačila DDV pridobivajo blago ali storitve in jih dobavljajo z obračunanim DDV, vendar ga ne plačajo davčni upravi (Finančna uprava RS, 2019).

Opredelimo jih lahko kot navidezne družbe, ki z lažno izjavo, da bodo začele opravljati gospodarsko dejavnost, pridobijo veljavno identifikacijsko številko za DDV, potem pa jo zlorabijo za namen davčne utaje. »Neplačujoča družba« je ključni člen v verigi utaje DDV, kajti brez nje taka utaja ni mogoča. Po drugi strani pa je sama brez drugih udeležencev ne more izvesti. Zato gre v takih primerih vselej za organizirano davčno utajo, pri kateri sodeluje eno ali več poslujočih podjetij, morda celo nevede (Finančna uprava RS, 2019).

Ključnega pomena za leasing podjetje je to, da mu lahko davčna uprava ne prizna pravice do odbitka vstopnega DDV, v kolikor ugotovi, da je leasing podjetje vedelo ali bi moralo vedeti, da z nakupom sodeluje pri transakciji, ki je del utaje DDV.

Na podlagi podatkov o inšpekcijskem nadzoru sodijo med tvegane dejavnosti z vidika nastanka utaje DDV med drugim tudi: prodaja novih in rabljenih motornih vozil ter gradbeništvo in promet z nepremičninami.

Nekaj indikatorjev, s katerimi leasing podjetje lahko prepozna podjetje »missing trader« (Finančna uprava RS, 2019):

- tipično papirna družba, ki obstaja zgolj na papirju,
- praviloma nastane iz »speče družbe«, ki si pridobi identifikacijsko številko za namene DDV – v večini primerov je to tudi novo registrirani zavezanec za DDV,
- zakoniti zastopnik družbe je tujec,
- sedež družbe je na naslovu na stanovanjskem naslovu (stanovanjski blok, hiša),
- nima primernih poslovnih prostorov oziroma skladišč za svojo dejavnost,
- deluje na področju t. i. tveganih dejavnosti oziroma izvaja vse možne oziroma želene dejavnosti,
- ne oglašuje svoje dejavnosti,
- zakoniti zastopnik je navadno mlajša oseba od 20 do 28 let, ki nima nobenih profesionalnih znanj oziroma izkušenj s produkti, s katerimi se ukvarja,
- kratka življenjska doba družbe (od tri do šest mesecev),

- poslovanje z gotovino – gotovinsko plačevanje in dvigovanje visokih zneskov gotovine s transakcijskih računov.

Glede na okoliščine poslovanja podjetij se lahko indikatorji med seboj v veliki meri razlikujejo. Zgoraj omenjeni indikatorji so zgolj nekateri izmed mnogih, vsebujejo pa določene skupne značilnosti takšnih podjetij.

V kolikor svetovalec za leasing presodi, da indikatorji nakazujejo na dobavitelja »missing trader«, mora svoje ugotovitve podati svojemu vodji, ki potem zopet presoja zadevo in se po potrebi o tej zadevi posvetuje z najvišjo instanco v podjetju.

V primeru, da gre za novega dobavitelja ali obstoječega dobavitelja, s katerim v zadnjih 6 mesecih podjetje ni poslovalo, je treba izpolniti obrazec za kontrolo dobaviteljev, ki je naveden v tabeli 5.

Tabela 5: Obrazec za kontrolo dobaviteljev

Naziv dobavitelja	ID za DDV/Davčna številka	
Indikatorji, ki nakazujejo na "missing trader" dobavitelja:	Obkroži:	
Dobavitelj posluje celo poslovno leto?	DA	NE
Dobavitelju se je v zadnjem letu spremenilo lastništvo (25 % ali več) ali zastopnik?	NE	DA
Povprečna fakturirana mesečna realizacija je večja od osnovnih sredstev dobavitelja ali kapitala (velja za nove dobavitelje ali tiste, ki v zadnjih 6 mesecih niso naredili posla).	NE	DA
Dobavitelj ima stacionarni telefon?	DA	NE
Dobavitelj ima svojo spletno stran?	DA	NE
Datum kontrole:	Ime in priimek komercialista:	
Datum odobritve:	Podpis direktorja:	

Vir: lastno delo.

2.6 Proces odobritve in sistem Scoring

Po uskladitvi predhodnih pogojev za posel se začne postopek odobritve. Svetovalec za leasing v opisno polje v program vpiše višino plače, kredite in potencialne druge zadolženosti leasingojemalca. V leasing programu se v naslednjem koraku zažene sistem Scoring.

Sistem Scoring je proces, ki omogoča strukturiran in avtomatiziran proces izvajanja kreditnega točkovanja novih ponudb. Nahaja se v leasing programu in ima vzpostavljen proces, v katerem so implementirana pravila iz politike za upravljanje s tveganji za fizične osebe, na podlagi katerih se izračuna kreditna sposobnost strank. Na koncu procesa se pokaže dobljeni rezultat in po potrebi ustrezno spremeni status odobritve.

Postopek Scoringa je sestavljen iz naslednjih korakov:

- V prvem koraku mora svetovalec za leasing v programu izpolniti vsa polja, ki so označena kot nujna. V primeru neustrezno izpolnjenih polj se kasneje ob koncu procesa lahko pojavijo težave pri izvršitvi.
- Naslednji korak je vnos informativnega izračuna za predmet leasinga. Treba je izbrati pravilno kategorijo, v kolikor gre za akcijski produkt.
- Pri koraku vnosa odobritve za leasingojemalca, ki je navadna fizična oseba, je obvezno treba izbrati "letnik" vozila, saj v nasprotnem primeru pri izračunu Scoringa lahko pride do težav, ker bo zaradi praznega polja sistem predmet leasinga označil za prestaro (čeprav je novo). Pri rabljenih vozilih je treba vnesti tudi preverbo cene in navesti, kje je ta preverjena. Nujno je treba vnesti bilanco partnerja in njegove prihodke in odhodke. Med prihodke se upoštevajo plače ali pokojnine, torej 3-mesečno povprečje neto plač ali pokojnina ali porodniški oziroma očetovski dopust. Poleg tega se šteje med prihodke tudi 3-mesečno povprečje dodatkov za prehrano in prevoz. Socialni prejemki, otroški dodatki, preživnine in štipendije se med prihodke ne štejejo. Za odhodke štejejo mesečne obveznosti iz kreditov, katerih odtegljaje vidimo iz sistema Sisbon (stanovanjski kredit, osebni kredit ali finančni leasing), ter ostale mesečne obveznosti. V kolikor je fizična oseba samozaposleni z bilanco, je treba pogledati zadnjo zaključeno letno bilanco, čisti poslovni izid in amortizacijo. Pri samozaposlenih z normiranimi stroški se pogledajo letni prilivi ali obračun akontacije dohodnine in letni prilivi ali davčno priznani prihodki.

Ko so vsi predhodni podatki natančno vneseni, se sproži nadaljnji proces. S klikom na odobritev svetovalec za leasing lahko prične z vnosom začetnih podatkov, kjer odobritev dobi svojo šifro. Partnerja mora svetovalec opredeliti za »score«, in sicer glede na njegov stanovanjski status in sektor zaposlitve. Če gre za tujega državljana, mora poleg vsega omenjenega vnesti tudi tip dovoljenja za bivanje in datum izteka le-tega. Iz slike 3 je razvidno, da med vnos dodatnih podatkov spada tudi vnos ustreznosti delodajalca, ki se ga prehodno preveri na portalu EBONITETE. Iz tam je razvidno, ali ima delodajalec morda blokade transakcijskega računa, dobiček, izgubo, negativni kapital in od kdaj posluje. Razvidni so tudi morebitni insolventni postopki (stečaj, prisilna poravnava, likvidacija). Na podlagi tega se izbere njegova ustreznost. Če ima leasing pogodba poroštvo, se mora enak postopek ponoviti tudi za poroka.

Po koncu vseh opisanih korakov sistem samodejno pokaže pregled rezultata Scoring. Obstajajo trije možni scenariji:

- ZELENA LUČ, ki pomeni, da je vloga samodejno odobrena. Osebi s pooblastili za končno odobritev je treba poslati zgolj formalno zaradi t. i. principa »štirih oči«,
- RUMENA LUČ, ki pomeni, da je vloga odobrena samo, v kolikor to potrdi nekdo od nadrejenih vodij s pooblastili,
- MODRA LUČ, ki pomeni, da je vloga samodejno zavrnjena.

V primeru poročila fizičnih oseb so vnosi bilančnih podatkov nujno potrebni tudi za poroke. Za poroke veljajo enaka pravila kot za leasingojemalce. Porok je obvezen v primeru ugotovitve, da stranka nima veljavnega voznškega dovoljenja.

Slika 3: Vnos dodatnih podatkov za Scoring

Vnos dodatnih podatkov za score	
Vnos dodatnih podatkov za score	
▼ Leasingojemalec	
Vozniški izpit	Nedefinirano
Ustrezen delodajalec	Nedefinirano
Datum bilančnih podatkov	15.04.2021
Plačilo pokojnina	2.000,00
Mesečni ostali prihodki	200,00
Pril. z nast. najemnine	0,00
Letni ostali prihodki	0,00
Pril. z nast. rente	0,00
Ost. obd. pril.	0,00
Obstoječe fin. obvez.	350,00
Preživnina	0,00
Število vzdrževanih članov	0

Prirejeno po Globus Marine International (2022).

Po opravljenem procesu Scoring dobavitelj za leasing izstavi račun za predmet leasinga. Nato sledi vnos pogodbe v sistem, kamor se iz informativnega izračuna z vnosom številke odobritve vse prenese v sistem. Svetovalec za leasing vpiše datum zapadlosti obroka in vrsto oziroma način plačila, ki ga želi imeti leasingojemalec. Po vnosu naziva predmeta leasinga se pogodba aktivira, shranjena dokumentacija pa se natisne in da leasingojemalcu v podpis.

2.7 Kontrola pogodb in plačilo dobavitelju

V oddelku kontrole zaposleni s strani svetovalcev za leasing v sistemu, kot je ponazorjeno na sliki 4, prejmejo proces pogodbe, za katero mora kontrolor preveriti, če vsebuje vse potrebne parametre za končno plačilo. V prvem koraku je treba preveriti odobritev pogodbe, iz katere je razviden kratek opis posla in morebitnih posebnosti pogodbe. Kontrolor preveri vlogo za odobritev financiranja, plačilne liste ali izpiske s transakcijskega računa, Sisbon, poizvedbo Safewatch, pogodbeno dokumentacijo in znesek začetnih obveznosti iz plana plačil. Podatki o leasingojemalcu, pogodbi in predmetu leasinga, ki so navedeni na skenirani dokumentaciji, se morajo povsem ujemati z vsemi podatki, ki so vneseni v sistemu. V kolikor se vsi dokumenti med seboj ujemajo in so tudi začetne obveznosti pogodbe poravnane, kontrolor v sistemu pogodbo posreduje naprej v oddelk računovodstva, kjer se na osnovi pravilnega revizijskega poročila pogodba plača končnemu dobavitelju.

Slika 4: Kontrola pogodb v leasing sistemu

Vir: Globus Marine International (2022).

Po plačilu pogodbe mora stranka leasing podjetju posredovati kopijo prometnega dovoljenja in zavarovalne police, da zaposleni v oddelku zavarovanj preverijo ustreznost zavarovanja in registracije predmeta leasinga.

Enkrat letno, navadno mesec dni pred potekom prometnega dovoljenja, leasing podjetje stranki pošlje soglasje za registracijo vozila. Komitenta se spremlja skozi celotno obdobje trajanja leasing pogodbe, saj v primeru morebitnih dolgov stranka ne more dobiti soglasja za registracijo vozila, dokler niso poravnane vse obveznosti po pogodbi.

SKLEP

V svoji zaključni strokovni nalogi smo na podlagi navedene literature in virov spoznali, kako zelo pomembni dejavniki procesa so znanje, sodelovanje in povezanost vseh oddelkov znotraj leasing podjetja, da lahko na koncu pridemo do uspešnih rezultatov posla za podjetje kakor tudi za stranko – končnega kupca.

Podjetja so dandanes lahko žrtve različnih tveganj, ki jih je praktično nemogoče povsem zatreti. V izogib temu je v veliki meri izjemnega pomena preventivno preverjanje bodočih strank kot potencialnih leasingojemalcev. Oceno bonitete fizičnih oseb in dobaviteljev, ki

nam pokaže trenutno stanje stranke, njeno morebitno zadolženost in kreditno sposobnost, je treba uvrstiti med najpomembnejše prvine procesa, iz katerega je razvidno tudi, če je stranka politično izpostavljena oseba. Istovetnost podpisane dokumentacije zagotavlja resničnost podatkov, ki jih stranka zagotavlja pri sklepanju posla. Zgolj ob izpolnitvi omenjenih načinov in pogojev lahko obe strani veliko manj obremenjeno stopita v poslovni stik.

Ugotovili smo, za kakšen leasing se največkrat odločajo fizične osebe v zadnjih nekaj letih. Največja osredotočenost je na leasingu osebnih vozil, sledijo pa jim komercialna in tovorna vozila. V zadnjih letih je ročnost poslov ostala praktično nespremenjena. Večina jih je sklenjena za povprečno dobo petih let. Števila sklenjenih pogodb, nabavne in financirane vrednosti, kakor tudi povprečni zneski in deleži financiranja iz leta v leto naraščajo. Fizične osebe se največkrat odločajo za rabljena osebna vozila, ki so seveda ugodnejša v primerjavi z novimi (Šimonka, 2018).

Glede na trend naraščanja povpraševanja človekovih potreb lahko sklepamo, da bo v prihodnosti leasing na trgu igral še vidnejšo vlogo kot do sedaj.

LITERATURA IN VIRI

1. Banka Slovenije. (brez datuma a). *Opredelitev pojmov*. Pridobljeno 25. junija 2022 iz <https://sisbon.si/opredelitev-pojmov/>
2. Banka Slovenije. (brez datuma b). *Moj Sisbon Navodila za uporabo spletne aplikacije*. Pridobljeno 25. junija 2022 iz https://sisbon.si/wp-content/uploads/2022/05/Moj-SISBON-Navodila-za-uporabo-aplikacije-v8.0_objava.pdf
3. Bergant, Ž. (2006). Lizing kot oblika zadolževanja. V H. Kamnar (ur.), *Reforme javnih financ in notranje revizije* (str. 53–73). Ljubljana: Zvezda ekonomistov Slovenije.
4. DaRa. (2019, 12. september). *Knjiženje finančnega lizinga*. Pridobljeno 12. oktobra 2020 iz <https://www.dara.si/33/knjiizenje-financnega-lizinga-uniqueiduchxzASYZNboyIy8HTPinOFuHpD0FUUA/>
5. Finančna uprava RS. (2019, 1. oktober). *Davek na dodano vrednost. Poslovanje z "neplačujočimi" gospodarskimi subjekti" in odgovornost gospodarskih subjektov za plačilo utajenih davčnih obveznosti. Podrobnejši opis*. Pridobljeno 1. julija 2022 iz https://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Nadzor/Podrocja/Financni_nadzor/Opis/Poslovanje_z_neplacujocimi_gospodarskimi_subjekti_in_odgovornost_gospodarskih_subjektov_za_placilo_utajenih_davcnih_obveznosti.docx
6. Gerbec, F. & Košir, B. (1999). *Pogodbe o leasingu: vzorčne pogodbe in komentar*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
7. Globus Marine International. (2022). *Informacijski sistem za spremljanje financiranja NOVA. NOVA.BPM Business Process Management*. Pridobljeno 4. julija 2022 iz <http://www.gmi.si/resitve/nova-bpm>
8. Gov.si. (2016, 23. december). *Politično izpostavljene osebe-usmeritve urada RS za preprečevanje pranja denarja v zvezi z izvajanjem 61. člena ZPPDFT-1*. Pridobljeno

30. junija 2022 iz https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/UPPD/Dokumenti/Mnenja/Politico-izpostavljene-osebe/PEP_usmeritve.pdf
9. Jagersma, P. & Sanders, T. (1996). *Leasing and Marketing*. Tilburg: Syntax.
10. Kunstek, N. (2016). DDV obravnava operativnega in finančnega lizinga. *FinD-INFO*. Pridobljeno 8. junija 2022 iz <https://www.findinfo.si/medijsko-sredisce/v-srediscu/171989>
11. Kunšek, M. (2014). Izvajanje lizinga in DDV. *FinD-INFO*. Pridobljeno 7. junija 2022 iz <https://www.findinfo.si/medijsko-sredisce/v-srediscu/123999>
12. Može, M. (2008). Zgodovina in razvoj lizinga. *Bančni vestnik*, 57(12), 50–54.
13. Petrovčič, M. (2021). Zavod mladi podjetnik. *Kaj je leasing?*. Pridobljeno 19. septembra 2021 iz <https://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/pridobivanje-sredstev/leasing>
14. Puškarić, K. (2008, 5. maj). Od faraona, preko ergela konja do finančjskog i operativnog leasinga. *Poslovni dnevnik*. Pridobljeno 6. septembra 2020 iz <https://www.poslovni.hr/trzista/od-faraona-preko-ergela-konja-do-financijskog-i-operativnog-leasinga-78554>
15. Slonep. (2007, september). *Kaj je lizing?* Pridobljeno 8. septembra 2020 iz <https://www.slonep.net/finance/lizing/kaj-je-lizing>
16. Slonep. (2009a, februar). *Zgodovina lizinga*. Pridobljeno 8. septembra 2020 iz <https://www.slonep.net/finance/lizing/zgodovina>
17. Slonep. (2009b, februar) *Operativni lizing* Pridobljeno 13. septembra 2020 iz <https://www.slonep.net/finance/lizing/operativni-lizing>
18. Šimonka, S. (2018, 11. oktober). Za kakšen lizing se največkrat odločajo fizične osebe in podjetja. *Banka za podjetnike*. Pridobljeno 5. julija 2022 iz <https://bankazapodjetnike.si/novice/za-kaksen-lizing-se-najveckrat-odlocajo-fizicne-osebe-in-podjetja/>
19. Šuštar, M. (1972). Leasing: substitucija pomanjkanja kapitala. *Bančni vestnik*, 20(9), 288–291.
20. Zupan, M. (2010). Leasing in njegove pasti. V *Znanje: teorija in praksa* (str. 511–517). Koper: Fakulteta za management.